

Evangelizace stále nová

Jako hlavní téma prvního čísla nového ročníku bulletinu Jezuité jsme vybrali pojem „nová evangelizace“, který razil papež Jan Pavel II. K tomu nás vedlo několik věcí. Prožíváme Rok víry, v Římě se konal biskupský synod na toto téma a v Praze jsme vloni v listopadu hostili studentské kaplany z celé Evropy na mezinárodní konferenci, která se nesla ve stejném duchu.

Snažíme se vypořádat se s otázkou, co je pod tímto slovním spojením vlastně míněno, jaké nové prostředky by měla evangelizace v dnešní době užívat a jakým výzvám čelit. Náš skromný příspěvek do diskuze nad novou evangelizací se dotýká jak světové, tak i místní církve. Ta se musí vyrovnat jak s moderní sekularizací, tak i s postmoderním příklonem k ezoterickým proudům a duchovnímu hledání současných lidí.

Naše odpovědi si nedělají nárok na úplnost ani na nějakou definitivnost formulací. Koneckonců v době rychlých a radikálních socio-kulturních procesů nelze ani podobných závěrů dosáhnout. Často tedy nezbývá než si klást stále nové otázky a s neutuchající tvořivostí hledat adekvátní odpovědi.

Evangelizace v Evropě

Na začátku listopadu 2012 se v Praze konala mezinárodní konference na téma Nová evangelizace – ignaciánská cesta. Mezi vzácnými hosty byl profesor systematické teologie z Dublinu James Corkery SJ. Jeho úvodní příspěvek nazvaný „Evangelizace dnes: Jak může svatý Ignác povzbudit univerzitní kaplany“ nabízíme v českém překladu i našim čtenářům.

Pojem evangelizace se v minulosti v katolické církvi moc nepoužíval. Místo evangelizace se mluvilo o katechezi, o vysvětlování víry pokřtěným. Od poloviny padesátých let 20. století a zejména od 2. vatikánského koncilu (1962–1965) se slovo evangelizace naopak stalo jedním z hlavních pojmů, který charakterizuje existenci církve. Církev evangelizuje, protože jejím úkolem je hlásat evangelium, a 2. vatikánský koncil byl svolán právě kvůli tomuto úkolu – vnést křesťanskou víru do současného světa. Papež Pavel VI. v roce 1975 uveřejnil encykliku *Evangelii nuntiandi*, ve které v celé šíři naznačuje, na co by evangelizace měla být zaměřena, a jako její ústřední pojem zdůrazňuje svědectví.

Kultura dnešní společnosti

Obecně řečeno se kulturou myslí zvyky, předpoklady, myšlenková schémata a způsoby jednání, které jsou ve společnosti, v níž žijeme, víceméně brány jako samozřejmost. Kultura je subjektivitou společnosti,

„vodou, v níž plaveme“, a sotva si všímáme, že formuje naše myšlení a ovládá naše rozhodování. O kultuře v zemích západní a střední Evropy se dnes říká, že je čím dál více sekularizovaná a postmoderní. U těchto termínů se zastavíme, abychom zjistili, jaké výzvy tato kultura staví před křesťanské náboženství.

Jako příklad rostoucí sekularizace mohou uvést své rodné Irsko. V současnosti tam ve veřejnosti a ve sdělovacích prostředcích roste mínění, že věřit v Boha je příliš snadné, kdežto nevěřit je naopak mnohem inteligentnější a odvážnější. Jako postmoderní lze zase označit zejména rozšířenou nedůvěru k tzv. velkým příběhům, charakteristickým pro modernu, která se ale týká i náboženství. Již neexistuje přání činit určitá rozhodnutí na celý život, naopak převažuje přístup „supermarketu“ – vybírání si podle momentální chuti.

V našich úvahách nám může pomoci irský spisovatel John Waters. Ten ve svých textech odmaskovává

myšlenkové pozadí současné irské kultury, která podle něho postupně „pohřbívá“ témata životně důležitá pro naši existenci (např. téma smrti). Tvrdí, že veřejná kultura v Irsku se zříká transcendence. Proti tomu se domáhá otevření „průzorů“, jimiž by transcendence mohla být opět vnímána a přijímána. Waters horuje pro znovuoživení tajemství. Ukazuje cestu k alternativnímu vidění světa, které je méně nepřátelské vůči víře, ve skutečnosti ji dokonce podporuje, neboť usnadňuje znovunalezení svátostné představivosti (*sacramental imagination*). V ní jde o hloubku vnímání a poznání. Souvisí s přesvědčením sv. Augustina, že dějiny jsou plné Krista, nebo s tvrzením P. Teilharda de Chardin SJ, že nic není profánní pro toho, kdo má otevřené oči víry.

Ignaciánsky inspirovaná odpověď

Pečování o svátostnou představivost lze snadno sladit s principem sv. Ignáce, že Boha je možné najít ve všech věcech. Tento ignaciánský úhel pohledu spojíme s výzvou jít „na hranice“, kterou poslední generální kongregace jezuitského řádu vidí jako hlavní úkol působení v dnešním světě. Oba přístupy vycházejí z aktu Božího vtělení v Ježíši Kristu, které je největším překročením hranic v dějinách. Evangelizace, má-li být následováním jednání samotného Ježíše, dnes vyžaduje odvahu k podobnému dosahování a překračování hranic.

Profesor systematické teologie James Corkery SJ
z Dublinu
(Foto Piotr Kropisz SJ)

V této linii může být plodnou inspirací také teologie Karla Rahnera SJ. Dnes už sice vyšel poněkud z módy, ale přesto je velkým „stopařem“ Boží milosti. Jeho přístup k víře v Boha a k životu s ním může pomáhat k tomu, aby se naše sekulární, technologická a konzumní kultura otvírala „šepotu“ Krista a Ducha svatého v přítomnosti. Věříme přece, že za vším stojí Kristus, který, jak nás ujišťuje Gerard M. Hopkins SJ, „hraje na tisíci míst“, a jímž jsou dějiny „těhotné“, jak nám připomíná sv. Augustin. Rahnerova teologie vyzývá, abychom byli objeviteli Boží milosti ve světě, pátrači, kteří hledají vtělené zpřítomnění Krista v hlubinách všech věcí.

Protože je tato spiritualita zároveň zakořeněná v teologii sv. Tomáše, nabízí určité vyvážení augustinovského pohledu, který uvažuje v kategoriích „víra proti kultuře“. Tento pohled dnes podle mého získává v církvi až přílišnou popularitu a může se často ukázat, že ve styku s dnešním světem vůbec nepomáhá. Přístup založený na Rahnerově teologii je vůči kultuře také kritický, ale není proti ní. To proto, že se v kultuře, která je lidským výtvořem, snaží nalézt „okno“ k božskému Tvůrci. Nástrojem tohoto přístupu je rozlišování oddělující pšenici od plevele.

Proč „nová evangelizace“?

Tento výraz jako první použil papež Jan Pavel II. v roce 1983. Ve své encyklice *Redemptoris missio* z r. 1990 jej objasňuje jako zaměření se na „situaci, která se nachází uprostřed“ mezi hlásáním evangelia těm, kdo ho ještě neslyšeli (tj. misie), a pastorační péčí o ty, kdo evangelium žijí v církvi. Jan Pavel II. říká: „Posléze je zde situace, která se nachází uprostřed mezi oběma předchozími; jedná se především o země se starou křesťanskou tradicí, ale mnohdy i o mladé církve, kde celé skupiny pokřtěných ztratily živý smysl víry, anebo se dokonce již vůbec necítí jako členové církve, případně se svým životem vzdálily od Krista a od evangelia. V tomto případě je třeba ‚nová evangelizace‘ anebo ‚opětná evangelizace‘.“

Její účel se dá snadno vyčíst z úkolu nedávno založené Papežské rady pro novou evangelizaci. Jejím úkolem je znovu zažehnout víru v rozvinuté západní společnosti, jak v Evropě, tak v Severní Americe. Obsahem nové evangelizace je samozřejmě Ježíšova radostná zvěst – evangelium. Ještě jako kardinál jmenoval J. Ratzinger v řeči ke katechetům a učitelům náboženství v roce 1990 její čtyři základní prvky, jimiž jsou: obrácení, Boží království, Ježíš Kristus a věčný život.

Aktivity a metody nové evangelizace zase přínosně shrnul do čtyř okruhů prof. van Lier OP z Montrealu: 1) hodnota společenství a jeho budování; 2) úsilí o duchovní obnovu; 3) odvaha vyslovit se, mít názor; 4) položení důrazu na vzdělání ve víře (ona „víra hledající pochopení“ sv. Anselma). Kromě toho si van Lier všímá, že nová evangelizace (alespoň v Québecu) vkládá svou naději do mládeže, přičemž se soustřeďuje spíše na věkovou kategorii 18–35 let než na katechezi dětí.

Cílem, resp. cíli, nové evangelizace jsou lidé žijící ve společnosti, kteří už měli kontakt s evangeliem a církvi, ale neměli příležitost k osobnímu setkání s Ježíšem Kristem a ani příležitost svou víru rozvinout. Důležitost takového setkání zdůrazňuje papež Benedikt XVI., dublinský arcibiskup Diarmund Martin a mnozí další.

James Corkery SJ

Vybral, upravil a přeložil Petr Havlíček SJ

Cyrlometodějská tradice

Jubileum výročí 1150 let od příchodu svatých Cyrila a Metoděje otevírá téma tradice z dvojího hlediska. Jednak jako sociální a kulturní fenomén, tedy způsob života, v němž lidé žijí společně uspořádaným a předvídatelným způsobem, jednak jako duchovní skutečnost ve společenství církvi, tedy paměť Krista v jeho těle, to je církvi.

Ať už zvolíme první, či druhý přístup, vždy se dotýká situace, v níž je člověk postaven před nové rozhodnutí, jak vytváří svůj životní styl. Způsob připomínání minulých událostí nejlépe vyhodnocuje dění vlastního sebeuvědomění. Pro společnost v českých zemích je série jubileí, cyrilometodějské v tomto roce, husovské v roce 2015 a masarykovské v roce 2018, současně dobou vytváření tradic novodobého českého státu, který se vymaňuje z pokřivené a vše znetvořující komunistické státní totality. Jistě je zajímavé sledovat, co se v této souvislosti děje ve vědeckých a kulturních institucích. Chceme se však podívat na cyrilometodějskou tradici jako na duchovní skutečnost církvi u nás.

K tradičním tématům, která vyrůstají z úcty svatých Cyrila a Metoděje (slovanská liturgie, základ slovanské vzdělanosti a kultury, politická samostatnost nově vznikajících státních celků slovanských etnik

a vznikajících národů, jednota Východu a Západu), je přiřazeno nové téma s nadpisem „křesťanský zápas o Evropu“. Tento zápas se pro církve u nás může opřít již o dějinné koncepty, které byly vypracovány v době přemyslovské dynastie i v době Lucemburků.

Rozvoj lokální cyrilometodějské tradice v Olomouci (spojené s velehradským klášterem) však byl vždy vázán na pražské centrum. Jeho rozsah a dopad na sociální a kulturní život české společnosti byl řádově nesrovnatelně větší, nesl totiž v sobě rozměr evropský. Důvod nemůžeme hledat v samotné cyrilometodějské úctě, nýbrž v aktualizaci tradice probuzené autoritou Karla IV., jehož pražský dvůr se stal významným evropským centrem.

Klášter Na Slovanech

Založení Emauzského kláštera benediktinů v Praze zvaného Na Slovanech v r. 1347 se nemohlo opírat o předchozí liturgickou domácí úctu.

Ta po zániku slovanského liturgického centra v sázavském klášteře v roce 1096 ztratila svého nositele a uchovala se pro budoucí věky v úctě svatopropokopské. Neslo v sobě záměr jiný: misijně-unijní koncept založení několika obdobných klášterů v Evropě.

Zároveň tím chtěl Karel IV. řešit situaci benediktinských klášterů slovansko-byzantského obřadu v Chorvatsku, Bosně, Srbsku a Dalmácii, které byly ohroženy osmanskou rozpínavostí. Ve své žádosti papeži Klimentu VI. píše o svém záměru se slovanským klášteřem zasvěceným Panně Marii, sv. Jeronýmovi, sv. Cyrilu a Metoději, sv. Vojtěchu a sv. Prokopu v Praze. Zde již o nich hovoří jako o ochráncích Českého království. Ten je nejen azylem pro vyhoštěné mnichy, ale místem, kde se mohou připravovat misionáři pro slovanská území.

Úcta k slovanským věrozvěstům

Barokní chápání cyrilometodějské úcty bylo rozvinutím dobového zemského patriotizmu, který vytvářel nový typ národní sounáležitosti. Když se otec slavistiky Josef Dobrovský (1753–1829) vypořádává s cyrilometodějskou literární produkcí doby barokní, požaduje „doklady, usvědčující doklady, nikoli pouhé možnosti, požadují důkazy, a nikoli deklamace“. Rodící se kritický duch osvícenství přináší následně plody pozitivní historické práce. Arcibis-

kup Antonín Cyril Stojan ji pojal jako „stále organizované obětavosti k zachování, obživení a rozšíření svaté víry katolické a apoštolské, kterou sv. Cyril a Metoděj u Slovanů zaštipili“.

Úcta ke svatým, která zakládá církevní povahu cyrilometodějské tradice, je nabitá silnou emotivní dynamikou. Přístup ke svatým jako historickým postavám je tím zastřen závojem. Rouška symbolu provází jejich přítomnost formou národních tradic i tradic církevních. Paradoxně nám občas brání přiblížit se k nim jako živým postavám.

Pocit moderního člověka je poznamenán osobitou dvojznačností kolísající mezi zvláštní nejistotou, až bezradností (co si počít se sochou sv. Jana Nepomuckého na mostech našich řek), a mezi vřelým přilnutím, které Čech i Moravan, katolík, husita i český bratr nemůže nevnímat například při zpěvu svatováclavského chorálu.

Úcta ke svatým je zahalena atmosférou posvátné bázně, nepřístupné svrchovanosti a tajemství vzbuzující chvění (*mysterium tremendum*), ale rovněž chvěním probouzející úžas (*mysterium fascinans*), tušení jejich oblažujícího a požeňování přinášejícího tajemství, energii posvátna, nový typ náboženského voluntarizmu, který je třeba v případě olomouckého (či moravského) cyrilometodějství jednoznačně odlišit od austroslavizmu či panslavizmu.

Proměna církve

Tradice staví vzrůstající historickou znalost před jinou skutečnost než kritický dějepis. Postupně narůstající proces vzhledu do daných historických souvislostí, otázek, domněnek, představ a formálních důkazů se v tradici přeměňuje do pochopení historických důsledků v historické paměti lidí. Na jeden z těchto důsledků ukázala i návštěva papeže Benedikta XVI. v českých zemích v roce 2008, která otevřela téma církve jako tvořivé menšiny.

Misijní poslání církve formuje svoji přesvědčivou sílu na novém, misii se otevírajícím areopagu dnešního člověka s evangelním poselstvím v kulturní podobě vyrůstající ze životního stylu tvořivé menšiny. Rovněž vede k proměně církve samotné, totiž k tomu, aby do této kulturní podoby umožňující její misijní poslání jako novou evangelizaci dorůstala. Tak bychom mohli krátce charakterizovat nové téma, které vnesl do chápání cyrilometodějské tradice první slovanský papež Jan Pavel II.

Ve stejném duchu se nese známý výrok kardinála Josefa Ratzingera z roku 1992. Vystoupil v Salcburku na konferenci s příspěvkem, který reflektoval jeden z největších počínů evropského misijního úsilí, totiž pokřesťanštění Jižní a Severní Ameriky: „Křesťan žije uvnitř dvou kulturních entit: ve své dějinné kultuře a v nové kultuře víry, které se v něm

setkávají a vzájemně mísí. To se nikdy nedovrší v nějaké konečné syntéze, ale obsahuje stálý proces usmíření a očišťování.“ To může číst mezi řádky v různých typech cyrilometodějských legend (staroslověnských i latinských), které z této tradice vychází. To, co prožívali, dnes nazýváme inkulturace.

Inkulturace se odehrává v řádu křesťanské existence, čili uvnitř křesťanského životního stylu jako sociální skutečnosti, a stává se interkulturním „rozhovorem“. Platí: inkulturace je nejdříve interkulturací, která otevírá pozemskou skutečnost věčnému životu. Je stavem zápasu starého a nového člověka, který se projevuje navenek jako předvídatelné jednání. Svati solunští bratři ji prožili ve svých životních příbězích. Hlouček jejich žáků byl totiž postaven před stejný úkol jako dnešní generace křesťanů: pokřtění kultury starého člověka.

Základní otázkou křesťanské misie dneška je rozlišení kulturních forem křesťanského života, v nichž člověk nachází možnost uchovat si eschatologickou naději, od těch kulturních forem křesťanského života, které brání účasti na Božím životě zde na zemi. Kultura nového člověka dává najevo, jak předjímá dovršení oslaveného života v Kristu. Jiná budoucnost pro evangelizaci v Evropě není.

Pavel Ambros SJ

Staronová evangelizace

Apoštol Pavel někdy kolem roku 50 píše do korintského sboru krátký sumář základních věcí, kterých se mají věřící držet. Jeho struktura ukazuje to, co bych odborně nazval „evangelizační jízdní řád“ (1 Kor 15,1–8).

Dáme-li dopis do bodů podle pořadí veršů a podle řeckého originálu, pak dostaneme toto: 1) Já, Pavel, zvěstuji něco radostného, co jsem vám už říkal; 2) když se tohoto zvěstovaného slova budete držet, tak budete zachráněni, a když ne, tak jste mimo; 3) odevzdal jsem (lat. *tradidi*) to, co jsem sám přijal; 4) to jest fakta o Ježíšově životě a zmrtvýchvstání; 5) která potvrdili hodnověrní svědci, jež přece sami dobře znáte, protože ještě žijí mezi vámi; 6) tohoto Zmrtvýchvstalého jsem nakonec potkal i já.

Struktura původní evangelizace je jasná a logická. Nejprve přichází něco existenciálně radostného, nikoliv umývání kostelních podlah nebo nedělní sbírka na farářovo auto. Ale toto radostnou zvěst už tak či onak známe, takže je to jen opakování či připomínání něčeho prožitého. Protože jde o důležitou věc, musíme se jí držet, jinak jsme mimo. Tato osvobozující věc či událost (řecky *euangelion*) je nesena v řetězu předávání podobných zkušeností, jako je ta „moje“ (tj. Pavlova nebo evangelizá-

torova). Má určitý věcný obsah, který se dá vyprávět, není to jen odborný „žvást“. Obsah vyprávěného může někdo ze známých v blízkém či vzdáleném okolí nějak dosvědčit. No a „já“ (tj. evangelizátor) z této radostné události, slova, vyprávění atd. v životě nějak zásadně vycházím, a proto o tom rád mluvím.

Česká odpověď

Vidíme, že základem evangelizace je osvobozující zkušenost. Ta se předává dál a je naroubována na kmen podobných zkušeností potvrzených jinými lidmi. Dnes tomu chybí skoro všechno. Berme to po bodech a z hlediska evangelizovaného našince.

1) Vy hlásáte něco radostného? Tak to jste se fakt pomátl: radostného je toho v naší církvi a v politice pomálu. Čech pro jistotu nevěří ani tomu dobrému.

2) A čemu mám vlastně věřit, když je ta vaše zvěst tak složitá a nejasná? A beztak to každý evangelizátor podává jinak, přičemž nenápadně shazuje toho druhého.

3) A co jste přijal? Ten tlustý katechismus za 495 kaček?

4) Fakta ve vašem katechizmu mají 793 stran. Je to delší než kvalitní román, a navíc se to nedá ani poslouchat, ani číst.

5) Hodnověrní svědci Zmrtvýchvstání z první ruky? No, ty bych rád viděl. Ale dejme tomu, že někde na konci světa se skrývá nějaký zázračný poustevník. Tomu bych teda věřil.

6) Jestli jste vy, evangelizátore, potkal nějakého Zmrtvýchvstalého, tak já jsem papež.

V kostce máme před sebou základní problémy evangelizace: specifickou českou mentalitu; momentální společenskou nevěrohodnost církve

či církví, které chtějí majetek, a proto dělají do klientelistické a mocenské politiky; nedostatečnou a rozporuplnou existenciální zkušenost s jakoukoliv formou osvobození a svobody vůbec; objektivní krizi zvěstování danou tím, že nosíme na hrbu tunu pravd, o které se už dneska nikdo nezajímá, protože jim vůbec nerozumí. Příjemce této „radostné“ zvěsti je navíc statisticky viděno žena, protože těch je v církvích asi 80 %. Vinou uplacené lobbistické legislativy po ní jde lichvář, k tomu má na krku manžela-alkoholika a dvě děti, které musí živit. Aspoň k části těchto problé-

Anketa

Jan Rybář SJ

Proč potřebujeme novou evangelizaci?

Evangelium říká: Změňte své smýšlení! Novou evangelizaci potřebujeme k tomu, abychom toto Ježíšovo přání mohli naplnit. My jsme se totiž po celá staletí neměnili. Navíc, tento základ jsme zanesli nánosy vnějškovostí: tituly, pompézností, rozdělením Božího lidu na klérus a „laiky“, šatičkami, nadřazeností a arogancí. To nemluví nic o donášení, tajnůstkářství, diplomacii a pletichách. Hodně toho stejně už prosáklo do lidu. Je třeba oživit a odhalit sílu evangelia pro dnešní hledající svět.

Leč nejhlubší, vnitřní základ nové evangelizace je radikální revize západního „starozákonního“ učení o vykoupení, o prvotním hříchu s jeho nepochopitelnými následky. Usmířování „urazeného“ Boha Kristovou krví. Copak je tohle jediný důvod, proč se stal Bůh člověkem? To by byl smutný důvod. Ale našťastí není pravdivý. Bohužel však není lehké ho vykořenit.

V naší teologii, spiritualitě a liturgii neprevládala teze Dunse Scota OFM, opírající se především o list Efezským (1,3–10) a Koloským (1,15s.). Kristus přišel, aby žil náš život, představil na sobě Boha Otce, oslavil a uzavřel lidstvo, byť za to zaplatil svým vlastním životem. Přišel by, i kdyby lidstvo nezhřešilo. To jsou důvody radostné, pozitivní a pochopitelné. Jednoduchá cesta v dnešní džungli pomatených mozků. Bez tohoto, bez této změny, je řečnění o nové evangelizaci mlácení slámy. Katolíci, přemýšlejte!

mů je třeba se postavit pravdivě a čelem. Jinak jsme v komunistické mentalitě „života se lží“, občas provozované oficiálními katolickými médii.

Poučení z historie

Připomeňme si Dietricha Bonhoefera (1906–1945), německého luteránského pastora a teologa, aktivního odpůrce fašizmu. Je zatčen v roce 1942, uvězněn a v roce 1945 popraven na přímý Hitlerův příkaz. Ve svých dopisech z vězení vydaných pod názvem *Odpor a odevzdání* přemýšlí nad novou existenciální zkušeností božského. Bonhoeffer z vězení hlásá zvěst o nenáboženském Spasiteli, kterého není nikde vidět. Bůh ztrácí tradovanou náboženskou podobu a vtěluje se do elementární

existenciální zkušenosti zápasu o svobodu. Bůh nemá jméno, protože zemřel na kříži a pak ještě jednou, v době sekularizace a současného ekonomického boje o přežití v neoliberalním útlaku.

Dnes, stejně jako za fašizmu, církve pilně bojují jen o své vlastní zachování, stejně jako všichni nesvobodní chudáci (hlavně ti bohatí) kolem nás. Církve se staly cílem samy o sobě. Proto nejsou schopny přinést člověku osvobozující a intelektuálně poctivé slovo založené na konání spravedlnosti. Zato bezejmenný Bůh je radikálně vtělený do konkrétního světa a nemá kabát oficiálního církevnictví. Ze všech těchto důvodů musí začít evangelizace na okraji společnosti, kde začala i udá-

Anketa

Proč potřebujeme novou evangelizaci? S tou starou je to totiž trochu jako v jednom známém Skupově dialogu. Hurvínek se pro jednou rozhodne držet Spejblových rad, a tak návštěvu na rodinné oslavě u sousedovic Tonika zahájí přesně podle „tafuldova“ návodu. Hned ode dveří hlasitě pronese: „Od rozbřesku do půlnoci samé štěstí přeji vám.“

Hosté se po sobě dívají a rozpačitě mlčí.

Hurvínkovo poselství je jistě krásné a hodnotné, ale je vyjádřeno způsobem, který je v dané komunikační situaci zcela nevhodný, nesrozumitelný, přímo zavádějící.

Žije-li člověk z víry, nemůže nechtít se o ni podělit.

Evangelizace je proto nutnou a podstatnou součástí života církve.

Jak ale na to, abychom nedopadli jako Hurvínek? Když mluvíme s někým mezi čtyřma očima, může se ve chvílích milosti objevit *Logos*, neklademe-li působení Ducha překážky. V těch nejhlubších věcech si totiž lidé nemohou navzájem rozumět, ledaže jsou oba jati týmž Duchem.

Má smysl vůbec zkoušet hlásat dobrou zvěst na některém z dnešních Areopágů? Určitě ano, ale musíme velmi pozorně naslouchat Duchu, který v současném světě působí.

Pavel Gábor SJ

lost Zmrtvýchvstání. Ta začala u tehdy a dnes opovrhovaných a vykořisťovaných žen ve společnosti i v církvi. Nezapomeňme, že apoštolové uvěřili ve vzkříšeného Ježíše až poslední.

Další cestu ukazuje německý teolog J. B. Metz (nar. roku 1928), který v souladu s teologií osvobození navrhuje vykládat ona katechizmová moudra jako formu „nebezpečné vzpomínky“. Dogmatické pravdy lze vyložit jako vzpomínku na dějinně úspěšné iniciativy, které zásadně zreformovaly společnost. Takto v židovstvu fungovala a funguje vzpomínka na vyjití z Egypta, kvůli které dnes chodíme v neděli do kostela. Metz říká, že věřící by měli najít Ježíšovu prakticky naplňovanou víru. Ta stojí na radostné zvěsti o tom, že Boží království je už nyní mezi námi. Náboženské instituce v sobě nutně nesou varující a mobilizující vzpomínku na utrpení nevinných a anonymních obětí čili na biblickou postavu vdovy, sirotka a cizince.

Ježíš, občanský aktivista

V návaznosti na ideu „nebezpečné vzpomínky“ mám rád postavu Ježíše jako občanského aktivisty. V globálním myšlení ideologií pokroku a tunelování vždy platí a bude platit, že lépe, „aby jeden člověk umřel za lid“ (Jan 11,50). Viz aktuální příklad Klausovy amnestie. Ježíš byl dnešní občanský aktivista. Stál mimo zavedený politický a náboženský establishment; hájil spravedlivé poža-

davky státu týkající se obecného dobra, jako jsou např. daně (co je císařovo, dejte císaři). Všude prosazoval dobro, materiálně zajistil lidem slušné víno a chléb, uzdravoval a odpouštěl hříchy. Hlásal dobré věci ze své vlastní autority a navíc volně zacházel s předem danými náboženskými vzory. Dobrou novinu zvěstoval rozumně a vtípně. Tento klidný a odvážný rabbi zásadně hájil lidský život, například tím, že zmařil připravené ukamenování cizoložnice. Za to všechno jej chrámoví kněží nenáviděli a nakonec i ukřižovali.

Podoben dnešním občanským aktivistům i Ježíš umírá pro budoucí stav lidstva. To se mu jeho vlastní učedníci snaží poctivě rozmluvit jako šílené, protože si už rozebírali budoucí mesiášské posty a na podobné iniciativě už dávno nemají zájem. Ale jak víme, Ježíšova smrt založila život nového věku daného v trvalé formě křesťanské iniciativy, čili Letnice jako seslání Ducha svatého. Kristova církev v jádru není nic jiného než Duchem a apoštolů nesená iniciativa, která se nakonec rozchází se židovským náboženstvím. Její aktivisté iniciativně zakládají novou církevní strukturu, protože to jinak nešlo. Tím vzniká v prvním století křesťanství jako samostatné náboženství. Zkrátka, je třeba vzkřísit model křesťanské iniciativy, a to v církvi i mimo ni. Někde ta „nová“ evangelizace začít musí.

Václav Umlauf SJ

Nesmíme přestat volat

Být vedoucím ve firmě, představeným v komunitě, mít zodpovědnost za společenství lidí či za rodinu a zároveň být člověkem „na svém místě“ je jistě jeden z nejnáročnějších úkolů a mnohdy úkol nevděčný. Lidé se této situaci zpravidla snaží vyhnout, pokud tedy není tento post dostatečně finančně ohodnocen a ještě k tomu spojen se společenskou prestiží. Jak v této roli obstál P. František Hylmar, který v únoru tohoto roku, po necelých devíti letech, předal funkci provinciála České provincie Tovaryšstva Ježíšova svému nástupci? I o tom je následující rozhovor.

Otče Františku, být ve službě provinčního představeného po tak dlouhou dobu, to by jistě vydalo na celou knihu vzpomínek a postřehů. Co se vám vybaví jako první, když se poohlédnete za uplynulými lety v této funkci?

První a celkový dojem, to je řada za sebou běžících a navzájem se předbíhajících a přetlačujících událostí. Musím se na chvíli zastavit a popřemýšlet, abych ze směsice dojmů zachytil ty nejvýraznější. Na pozadí sedavé a psavé administrativní práce v kanceláři v Ječné ulici spolu se sociem, konzultory, ekonomy, paní Zikešovou a dalšími spolupracovníky mi vystávají především cesty po naší provincii i mimo ni po Evropě, nesčetné rozhovory s jezuity a dalšími lidmi, přemýšlení, vysvětlování, rozhodování a modlitby.

Nejvýraznější vzpomínka se určitě pojí s 35. generální kongregací, na které byl zvolen generálem otec Adolfo Nicolás. Byly to náročné dva měsíce v chladném a deštivém Římě, ale hlavně hluboká zkušenost živého těla světového Tovaryšstva v univerzální církvi, tak rozmanitého a přesto jednotného a vedeného Duchem, zkušenost završená audiencí u Svatého otce Benedikta XVI. Audience nebyla jen nějaká formální událost, ale bylo to živoucí setkání mužů nesoucích velkou zodpovědnost ve službě Pánu života v tolika národech a kulturách světa.

Byl jsem také v minulých letech členem komisí připravujících dva dokumenty – jeden pro celé a druhý pro evropské Tovaryšstvo – a zaujalo mě, jak jsme nakonec byli schopni se domluvit a společně se vyslovit. V tom všem vnímám reálné působení Ducha svatého a je mi to radostí a posilou.

Nejspíše si vybavíte své počáteční vize ve směřování a naplňování poslání naší provincie, když jste se ujímal role provinciála. Co se podařilo?

Jak to říct? Při psaní licenciátní práce ze spirituality v Madridu jsem měl příležitost prostudovat postupný vznik a proměny jedné nedlouhé, ale důležité části našich jezuitských Konstitucí s názvem „Jednota myslí a srdcí“, ve španělštině „Unión de los ánimos“, což se dá překládat také jako „jednota v usilování a zaujetí pro společnou věc“. Jednota, kterou si Ignác a jeho spolupracovníci ve vedení začínajícího Tovaryšstva přáli, se nevytváří jenom vertikálně vyžadováním a přijímáním poslušnosti mezi nadřízenými a podřízenými, ale také horizontálně vzájemným respektem, otevřenou komunikací a podporou mezi řadovými členy Tovaryšstva. Vize organického a dýchajícího těla provincie mě stále nějak provázela a provází.

Co bylo Vaším hlavním cílem?

S trochou nadsázky bych řekl, že mým hlavním dílem a cílem byli sami jezuité a jejich společenství tvořících provincií – starých i mladých, začínajících i završujících svou službu. Aby to bylo společenství živého a zrajícího lidského ducha vnímavé na Boží vedení, jehož konkrétní činnosti a práce k Boží slávě a k prospěchu duší se navzájem doplňují a podporují.

Druhou vůdčí myšlenkou byla touha po službě ve věcech velkých, to znamená nějak závažných a důležitých pro církve a pro lidi vůbec, byť třeba i náročných a spojených s mnohými riziky. V tom mám před očima svatého Františka Xavera s jeho touhou vystihnout v nezládnutelném moři apoštolských potřeb to podstatné a zásadní. Xaver mířil kvůli Kristu vysoko, a přestože mu všechno nevyšlo a poslední mise z lidského hlediska ztroskotala, památka na jeho hořící srdce už skoro po pět staletí nebledne a stále inspiruje.

A jak se tyto vize podařilo uskutečnit?

Obecné vize jsou ovšem samozřejmě v neustálém přirozeném napětí ve vztahu ke konkrétním situacím a individuálním představám a potřebám jednotlivců v Tovaryšstvu i lidí kolem nás v církvi i mimo ni, kteří podle vlastního chápání od nás něco určitého očekávají. Život v tomto duchu pro člověka mého založení byl a je dost duchovně, duševně i tělesně náročný, ale snad přinesl a ještě ponese nějaké dobré ovoce. Nemám před očima instituce, ale konkrétní lidi, kterým můžeme díky Bohu zprostředkovávat pravý život v Duchu. Důležité je, že v Kristu a jako Kristus hlásáme Slovo, „učíme, uzdravujeme a vyháníme zlé duchy“.

A co se za uplynulou dobu podařilo méně?

Hovořit o úspěších a neúspěších ve službě živému Bohu, který má své plány a bez jehož zásadního působení si nelze mnohovrstevnatě složité dějiny lidí představit, je dost ošidné. Jazyk manažerů a novinářů zde selhává a může dokonce mást a vytvářet nesprávné představy. Ale jinak než lidsky se vyjadřovat neumíme, takže dobře.

Co pro mě přes všechny srozumitelné důvody zůstává tajemstvím a bolestnou záhadou, je to, jak málo bylo v posledních letech těch, kdo se odhodlali ke vstupu do jezuitského noviciátu. Netýká se to naneštěstí jen jezuitů. Jako by v celé římské církvi probíhaly vlny jakéhosi „globálního ochlazení“. Určitě však bude jen přechodné, protože křesťanství nemá srovnatelnou alternativu, takže ani komplikovanému modernímu člověku, chce-li opravdu rozumně žít, vlastně nic jiného než ono nezbývá. Právě v tom chtění, nebo spíš aktuálním nechtění rozumně žít spočívá část problému.

Jak proti tomuto problému bojovat?

Podle mého názoru naše civilizace prochází jakousi několik desítek let, nebo dokonce staletí trvající „pubertou“, v níž zpochybňuje, co se ve svém dětství od církve naučila. Puberta je však u člověka normální a nutný jev a větší na lidí z ní nakonec vyrostě, takže si myslím, že není důvod k pesimismu. Jen je potřeba jít dál a vytrvat a nezapomenout mít i ze současné církve a Tovaryšstva a z nepochybného Božího působení v nich radost.

Při setkávání s jezuitou z jiných provincií, nejen okolních, ale i z velmi exotických dálav, jste si dozajista udělal obrázek o tom, co by se dalo z bohatých zkušeností našich spolubratrů využít i v naší provincii, jejíž hranice se však začíná pomalu rozostřovat, především kvůli potřebě meziprovinční spolupráce. Co si na základě vašich postřehů musíme více osvojit?

Nedomnívám se, že by nám v této věci něco zásadního oproti ostatním chybělo. Od roku 1990 všichni procházejí formací v zahraničí a na mezinárodní Tovaryšstvo jsou zvyklí. Možná i víc než mladší jezuité ve velkých provinciích, kteří žijí ve svém domácím světě. Několik našich žije a pracuje v mezinárodních komunitách, např. v Římě nebo třeba i v Tucsonu, a nakonec i doma máme v Těšíně, na Hostýně a v Olomouci mezinárodní komunity se slovenskými a polskými spolubratry, s nimiž nás pojí podobnost jazyků.

V posledních měsících jsem si silněji uvědomil, že skutečná meziprovinční spolupráce je v praxi velice náročná. Mezinárodní spolupráce jezuitů učitelů

a vychovatelů v dobách, kdy se používala latina, byla, zdá se, trochu jednodušší než dnes. Společného jezuitského ducha máme, a tak se už „jen“ potřebujeme učit jazyk a mít velkou dávku velkorysosti, sebedůvěry, trpělivé pokory a statečné lásky, které jsou na hranicích jazyků a kultur nutnými pomocníky. Hranice provincií se zatím nerozostřují, jsou přesně definované, ale mnohem více a těsněji se přes ně komunikuje. Otec generál říká, že mají být dostupnější. Jestli se někdy nějak posunou nebo předefinují, to se ukáže v procesu, který už v celém Tovaryšstvu běží.

Lidé si zpravidla myslí, že služba provinciála nemůže být moc radostná, ale naopak spojená s neustálými protivenstvími. Vzpomněl byste si navzdory tomu na nějakou úsměvnou zkušenost?

Protivenství, to je pěkné a výstižné slovo. Otevřeného vnějšího nepřitele dnes jako jezuité u nás nemáme, ale o protivenství nouze nikdy není. Jsou spíš vnitřní. Musíme hlavně snášet všemožné slabosti druhých lidí i své vlastní a další zmatky a nejistoty nejrůznějšího druhu. Ten, kdo stojí v čele, na sobě nese pochopitelně více. Svátý Ignác o tom v Konstitucích Tovaryšstva otevřeně hovoří jako o důležitém úkolu představeného. Jakým způsobem to kdo zvládá, záleží do značné míry i na schopnosti povznést se v dobrém smyslu nad věci, které nelze ovlivnit. Na tom bych měl ještě zapracovat, bude se mi to určitě ještě hodit (směje se).

Smysl pro humor projeвили jezuitští překladatelé, kteří naživo tlumočili během generální kongregace. V závěru požádali o slovo a vyhlásili ceny pro ty, kdo je svými vystoupeními zvláště zaujali. Například Fittipaldiho cenu za nejrychlejší projev, makaronskou cenu za nejdelsí věty, Shakespearovu cenu za nejvybroušenější projev, zbyla i cena za poetický jazyk, cena pro toho, kdo mluvil nejčastěji, cenu revolucionáře dostal otec, který v jednom zmatečném momentu navrhl, abychom prostě jednání ukončili a vrátili se odpočatí až druhý den, což se také stalo. Nasmáli jsme se při udělování cen dost, postřehy našich tlumočnicků opravdu seděly.

Po tak bohatých zkušenostech si může člověk dovolit vyřknout i nějaké to proroctví. Jak vidíte další působení naší provincie v následujících letech?

Pětiletky nemá cenu plánovat. Není nás mnoho, takže se zdá, že bude potřeba některé práce, které dosud děláme, předat jiným a věnovat více energie méně věcem. Osobně si stále myslím, že není tak důležité, co konkrétně děláme, ale jak to děláme. Měli bychom určitě dál růst v jezuitském způsobu jed-

nání, nechat se Pánem utvářet, abychom byli zřetelní a čitelní. Měli bychom také víc spolupracovat s lidmi, kteří objevují, že s námi sdílí společného ducha a poslání. Už teď to je a může být ještě víc prospěšné oběma stranám. Nějak to souvisí s přerodem, který prodělává celá římská církev – se slábnutím počtů, ale s posilováním ducha a celkové životnosti. Citlivým bodem jsou povolání. Nesmíme přestat volat a pak moudře formovat. Za posledních více než dvacet let už nová generace jezuitů získala hodně cenných zkušeností.

A neodpustím si poslední všetečnou otázku. Co byste odkázal jako užitečný postřeh nejenom spolubratrům, ale i našim čtenářům?

Všímejte si, že v životě neděláme všechno jen my sami, ale že se děje mnoho věcí i bez našeho přičinění, a věnujme jim bedlivou pozornost, protože nějak pocházejí od dobrého a moudrého Boha, který nás jejich prostřednictvím usměrňuje, proměňuje a vede. Zmatky, které do všeho vnáší nepřítel lidské přirozenosti, se učme vnímat a rozeznávat a nedat se jimi plést.

Připravil Jiří Hebron SJ

Bývalý český provinciál František Hylmar (na snímku vpravo) v rozhovoru s generálním představeným otcem Adolfem Nicolásem, který v listopadu minulého roku navštívil i děčínskou školu Nativity

(Foto Helena Fořtová)

Víra a umění Věčného města

V rámci silvestrovského setkání komunity Taizé, které od 28. prosince 2012 do 2. ledna 2013 hostil Řím, se prezentoval také mezinárodní jezuitský projekt „Živé kameny“. Jeho dobrovolníci, mezi nimiž nechyběli ani mladí z České republiky, nabídli tisícům účastníků setkání netradiční komentované prohlídky významných římských památek.

Projekt se uskutečnil v jedenácti památkách v centru Říma. Jeho jádro tvořily prohlídky frekventovaných jezuitských chrámů Il Gesù, Sant'Ignazio a Sant'Andrea al Quirinale. V kostele San Luigi dei Francesci se výklad soustředil na interpretaci cyklu Caravaggiových maleb s tematikou povolání a mučednictví sv. Matouše. Provázelo se také v raně křesťanských a středověkých chrámech, například v bazilice Santa Maria in Trastevere.

Bůh uschopní ty, které si povolá

V kostelech San Clemente a Quattro Santi Coronati připravili dobrovolníci pro své vrstevníky workshopy, při kterých nechyběly prohlídky v angličtině a italštině, osobní modlitba ani sdílení ve skupinkách. V San Clemente vytvořili účastníci ze svých modliteb papírovou mozaiku, inspirovanou středověkou mozaikou Ukřižování Krista v apsidě kostela. „Překonal jsem některé svoje bariéry a posunul jsem si hranice,“ dělí se

o svůj zážitek mladý architekt a člen Vysokoškolského katolického hnutí Praha Jan Rosík, který se podílel na tvorbě jednoho z workshopů.

Vedle křesťanských chrámů dobrovolníci provázeli také po památkách antického Říma. Soustředili se přitom na význam starověkého umění pro vznik umění raně křesťanského. „Křesťanské baziliky svou formou vycházejí z pohanských bazilik, které bychom mohli přirovnat k dnešním obchodním domům. Převzetím této formy se mělo naznačit, že víra je součástí našeho každodenního života. Že ji nemáme prožívat pouze v chrámech, ale ve všem, co děláme, tedy i při obchodování, přitom, jak zacházíme s penězi, či v politice,“ objasňuje student archeologie z italské Perugie Alessandro Parise. Chronologická řada všech památek pak nabídla dobrovolníkům příležitost sledovat použití symbolů a motivů, jako jsou vavřínový věnec či „otevřené nebe“, od pohanského umění až k jezuitskému

baroknímu umění, a všimnout si toho, jak odhalují krásu Vtělení i inkultu-race.

Na projektu se podílelo na padesát studentů a mladých pracujících z pěti evropských zemí. Společně s účastníky z Itálie, Německa a Španělska se zapojila i skupina z České republiky a Slovenska. Dobrovolníky doprovázelo dvanáct mladých jezuitů různého původu (Itálie, Portugalsko, Polsko, Malta, Německo, Indie). *„Nejdřív jsem přesně nevěděl, co mě čeká, a kdyby mě někdo požádal, ať provázím v Il Gesù, tak bych mu asi řekl, že na to nemám. Nakonec ale všechno šlo a já jsem měl pocit, že jsem tam, kde mě Bůh chce mít,“* prozrazuje své pocity mladý informatik Michal Valluš z Bratislavy, který se „Živých kamenů“ účastnil poprvé. Potvrzuje tak přesvědčení iniciátorů projektu, zakotvené i v evangelijních vyprávěních o povolání apoštolů, totiž, že Bůh si nepovolává ty schopné, nýbrž uschopní ty, které si povolá. *„Člověk turistům prostě dává to, co může. Je tím, kým je, a na nic si nehraje,“* popisuje svou zkušenost Mária Fuchsbergerová, studentka Vysoké školy múzických umění v Bratislavě.

Ignaciánská mládež

V předvečer silvestrovských oslav byli dobrovolníci pozváni na setkání ignaciánské mládeže, které se konalo v oratoři zvané Caravita. Zde si mladí lidé vyslechli svědectví jezuit-

ského scholastika z maltské provincie Michaela Debona, který v současné době studuje filozofii v Padově a v Římě se zapojil do „Živých kamenů“. O své cestě k zasvěcenému životu promluvila i Lorena Armiento z kongregace sester Pomocnic, inspirované ignaciánskou spiritualitou.

Mladí lidé se setkali i s italským provinciálem Carlem Casalonem. V přednášce o tom, kdo jsou jezuité a co dělají, zdůraznil různorodost členů jezuitského řádu – jejich rozdílné osobnosti, rozmanité schopnosti i díla, kterým se věnují. Všechny ale spojuje stejný duch a stejný cíl.

Na začátku byla touha

Projekt vznikl již roku 2005 ve Frankfurtu nad Mohanem. Jak prozrazuje jeho iniciátor, italský jezuita Jean-Paul Hernandez, na počátku „Živých kamenů“ stály touha a hněv. Touha přiblížit turistům skutečnou, teologickou podstatu děl křesťanského umění a prostřednictvím krásy uměleckých děl jim zvěstovat evangelium. A hněv nad tím, že mnoho dnes nabízených komentovaných prohlídek se této podstaty ani zdaleka nedotýká.

Prohlídka v duchu „Živých kamenů“ vychází z osobní modlitby mladých dobrovolníků a k modlitbě přivádí také turista. Četba uměleckých děl, kterou nabízí, staví turistu do oné perspektivy, ve které dílo

vzniklo. Mistrovské dílo křesťanského umění je především „modlitbou, jež se stala viditelnou“, a průvodce z „Živých kamenů“ diváka do této „modlitby“ uvádí. Turista si pak často s překvapením uvědomí, že tyto starobylé památky jsou stále živé a mají mnoho co říci i jemu osobně.

Dnes „Živé kameny“ představují evropskou síť mladých dobrovolníků, formovaných v ignaciánské spiritualitě. Pravidelné komentované prohlídky nabízejí v jezuitských kostelech v Římě, Neapoli, Janově, Cagliari a v Mnichově, v byzantských památkách UNESCO v Ravenně, ve středověkém baptisteriu v Padově a v komplexu Santo Stefano v Bologni, zvaném „bolognský Jeruza-

lém“. Plánují se také prohlídky v Miláně, Loyole či Santiagu de Compostela.

V České republice se dosud v rámci „Živých kamenů“ uskutečnila dvě mezinárodní setkání, při kterých dobrovolníci z různých evropských zemí objasňovali turistům význam umělecké výzdoby nejstaršího jezuitského chrámu v českých zemích, kostela Nejsvětějšího Salvátora v Praze. „Živé kameny ve mně probouzejí radost z víry, radost z krásy a radost z pravdy, kterou je Kristus,“ popisuje Jan Bednář z pražské skupinky. Na podzim roku 2012 vznikla při tomto kostele také stabilnější skupinka mladých lidí. Na rok 2013 se plánuje další mezinárodní setkání.

Lenka Češková

Mezinárodní skupinka vedená mladým italským jezuitou Matteem Suffritim (třetí zleva) zve turisty do barokního chrámu San Luigi dei Francesci, který ukrývá jedno z Caravaggiových mistrovských děl
(Foto Michael Debono)

Hrdina wimbledonských skautů

Papež Benedikt XVI. nedávno prohlásil patera Jaquese Sevina SJ za člověka s „heroickým stupněm ctností“, což je další posun na cestě ke svatořečení.

Otec Sevin byl zakladatelem katolického skautingu ve Francii a Robert Baden-Powell jednou řekl, že „nejlépe realizoval jeho vlastní myšlenky“. Myslel tím možná to, že Sevin instinktivně rozuměl možnostem učinit člověka ctnostným, které jsou skautingu vlastní. Také měl jedinečnou schopnost učinit z teorie skautingu skutečnost. Tato tradice dnes pokračuje v Devátém wimbledonském skautském oddílu Nejsvětějšího Srdce – jednom z největších ve Spojeném království.

Není překvapením, že otec Sevin rozuměl ctnostem skautingu, protože zcela zřetelně souzní s tím, k čemu vybízí všechny lidi Kristus: s ctností služby druhému bez stěžování si, s ctností pokory, která nehledá nic pro sebe, a s ctností odvahy, která dokáže prozkoumávat nové horizonty.

Vedoucí Devátého wimbledonského oddílu sdělili našemu časopisu, že se stále snaží propagovat tyto hodnoty mezi těmi, kteří jim byli svěřeni, v kontextu moderního světa. „Musíme být aktivní a zaměstnaný oddíl, protože jinak bychom nemohli oslovit dnešní mladé, kteří mají tolik jiných rozptýlení, jimiž mohou vyplnit čas,“ říkají. „V Devátém wimbledonském oddílu často říkáme, že týdenní setkání jsou v pořádku, ale že ve skutečnosti se všechny dobré

věci dějí na táboře. Tedy tam, kde se, jak to formuloval jeden skaut, učíme být nezávislí, rozvinout nové dovednosti, žít ve společenství a pracovat jako součást týmu.“

Tábor vrcholem roku

Skauti z Devátého wimbledonského oddílu mají okolo devíti „táborů“ za rok, od těch víkendových uvnitř budovy přes dvoutýdenní pod stany po třídenní víkendy k rozvoji vůdcovských dovedností v Centru sv. Kasiána v Kintbury (West Berkshire) a pobyt v karavanech v St Margarets-at-Cliffe (Kent). Právě tam dosud vypráví jejich nejstarší aktivní skautský vedoucí Michael Orbell příběhy o době mobilizace a o přízračných psech potulujících se kolem dávno opuštěných vojenských baráků na pobřeží.

„Náš každoroční letní tábor je pak bezpochyby vrcholem celého roku,“ říká jeden z vedoucích. „Tam se zúročuje všechno, čeho jsme se snažili dosáhnout během roku. Pro nás je to o mnoha věcech, ale respekt, legrace a přátelství jsou klíčovými elementy. Věnování a přijímání úcty jsou klíčově pro hladký chod většiny komunit, a právě o toto se docela zaníceně snažíme. Ale nemyslete si, že je všechno vážné! Je tam spousta smíchu a decentního popichování a celá série tradic (z nichž většina se točí kolem dobrého jídla), které se starají o to, aby všichni prožili dobrý čas.“

V srdci všech táborů je každodenní rutina sdílených okamžiků; formální jídla; reflexivní večerní modlitby za soumraku nebo kolem dohasínajícího ohně, stejně jako týdenní mše svatá. Táborové mše jsou pokojnými událostmi obklopenými krásnou přírodní scénérií, ve stínu stromů a ve vánku, který jemně vane, zatímco oddílový kaplan Peter Gallagher SJ slouží mši. To vše je součástí rytmu skautského života.

*Z periodika Jesuits and Friends 82/2012
přeložil P. Ladislav Nosek SJ*

Robert Baden-Powell, zakladatel světového skautingu, obklopen členy této organizace z nejrůznějších zemí
(Foto archiv)

Barvy a duchovní život

O barvách bylo bádáno a napsáno mnoho. Už slavný Goethe psal pojednání o barvách. Ale všechny vědecké rozbory životních jevů jsou nutně reduktivní: postihují jen určitý aspekt fenoménu a mají snahu jej absolutizovat.

Fyzikální a fyziologické zkoumání, ale ani psychologický rozbor nepostihují vlastní podstatu barvy. Barva je více než její objektivně zjiřitelný, exaktně měřitelný doprovod – vlnění určité frekvence. Je také více než pasivní obsah vědomí. Barva je život; a život je syntéza: samovolná reakce na daný podnět, souhra pasivity a aktivity, aktivní přijímání a spontánní vzdech. Analýza umrtvuje: to, co nám podává, je pouze mrtvá skořápka živého organismu.

Když empirická psychologie chápe závislost vjemu na vnějším podnětu podle mechanického modelu a vyjadřuje jej matematickým poměrem, mívá se naprosto s tím, co pochází ze života a působí na život. Ale ani psychologie tzv. racionální neboli metafyzická není práva fenoménu barvy, když smyslové vnímání a představování chápe jako činnost pouze organickou, tj. vnitřně závislou na smyslovém orgánu a nervovém ústředí.

Docela jinak soudil sv. Augustin: Smyslové vjemy a představy jsou činností duše, jež je buzena vnějšími

podněty. „Jako pečlivá matka dává bedlivě pozor na každé hnutí dítěte, tak naše duše sleduje každou změnu v oku a v jiných čidlech a vyvíjí odpovídající vědomé obsahy.“ Ale to je zase jiná jednostrannost.

Blízko mystice

Vpravdě je zážitek barvy něco centrálního v lidském životě, co vyjadřuje jednotu duše a těla a vystupuje z oblasti, která je našemu vědomí nepřístupná. Barva je nejprve afekt, a teprve potom vjem nebo představa. Proto pojednání o barvách by se mělo týkat duchovních smyslů a patří do oboru, který se nějak blíží mystice. Duchovní smysly, i když závislé na vnějším podnětu, jsou syceny a aktualizovány zevnitř.

Lidé odedávna věděli, že barvy mají vliv na naše citové ladění: zelená uklidňuje, červená oživuje nebo i dráždí, žlutá rozradostňuje, zlatá dává slavnostní životní pocit, šedá vyvolává melancholii. Odtud pochází symbolika barev. Ale city jsou ještě příliš pasivní a subjektivní. Ve skutečnosti je vztah mezi snaživou

schopností a zážitkem barvy mnohem dynamičtější. Proto také v této souvislosti nemluvíme o citech, nýbrž o afektech: v citu se člověk poddává vnějšímu vlivu a je zahleděn do sebe; v afektu vychází svobodným vzmachem ze sebe a spěje k druhému.

Barvy v přírodě jsou dojemně živé, syté, v nekonečné rozmanitosti odstínů a tak dokonale navzájem sladěné, jak by to žádný malíř nedovedl. Ale přece jen jsou matné a mdlé ve srovnání s barvami, jež propukají v afektu a zaplavují představivost. Barvy vnímané zvenčí a barvy, jimiž se naše smysly sytí zevnitř, jsou tak rozdílné jako život přírody a život ducha. Duch má nesrovnatelně mocnější vzmach a strmější vzlet i zhavější vášeň a prudší žár.

Duchovní výklad

Slepci nemají představu barvy, poněvadž jim chybí vnější podnět. Mají však afekty, jež barvám odpovídají, a jen poukazem na ně je jim možno naznačit význam barev. Podstatné vnitřní bohatství jim nechybí, ale touha po ztělesnění ducha je bolestivá. Není toto temno i v očistci?

Barva, jež v uvolněném soustředění vystupuje samovolně z podvědomých zdrojů, je velmi živá a konkrétní: zjevuje se na určitém místě v prostoru, je v pohybu a stále proměně, přechází z jednoho odstínu v druhý a je proložena doplňkovými barvami. Abstraktní umění se snaží

napodobit tuto smysluplnou rapsodii barev a tvarů, ne-li i pohybu, ale nedosahuje její uchvacující sugestivity a suverénní jistoty.

Přenecháme-li se této hře, jež se v nás vyvíjí vlivem základního afektu, ale je dále neovládatelná, vydáváme se na dobrodružnou cestu do svého nitra: zjeví se nám ladění našeho temperamentu i skryté nebo potlačené snahy, jež se integrují ve smysluplný celek duchovního vzmachu a sebeurčení.

Nadpozemskost modré

V tom se ukazuje, jak klamné jsou všechny přímočaré a jednostranné předpoklady, do nichž jsme se stylizovali. Všechny přirozené vlastnosti jsou dvojznačné, i víceznačné. Když např. někdo nemůže vyvinout jasně červenou barvu, ale zjevuje se mu vždy jen její lomený, ztlumený odstín zemité okrové nebo cihlově hnědé, může jednou zažít, že se mu ukáže průzračná červeň žíhaná šedou, v afektu zcela slavnostním, v kombinaci vpravdě královské.

Nejzvláštnější barva je modrá. Není to barva pozemská. Na obloze však vidíme jen její bledé a různě odstíněné jevy. Modř vyvinutá z ducha je sytá a hluboká. Jako květ hořce v horách nasál a koncentroval v sobě pohled nebe, tak, ale v opačném směru, modř duchovních smyslů prohloubí naše oči, aby teprve mohly vnímat modré odstíny vnějšího světa.

Jestliže jsme někdy zahlédli třeba jen nepatrný úlomek duchovní modři, je to zážitek nezapomenutelný. V této barvě se náš duch propadá a sám sobě ztrácí. V ní se nám zjevuje, že nemáme trvalé přebývání na tomto světě, ale že hledáme svou pravou vlast jinde.

Nazírání barev v nás

Svatý Ignác z Loyoly nás učí vnitřní modlitbě, kterou nazývá „vedení smyslů“: „... vidět vnitřníma očima..., slyšet sluchem..., zakoušet čichem a chutí nekonečnou vůni a sladkost božství, duše a jejích ctností..., dotýkat se hmatem, jako např. objímat a líbat místa posvěcená přítomností Krista a svatých... Je to cvičení prostinké, ale vyžaduje velkou čistotu duše a úmyslu a zasahuje osvobodivě do struktury osobnosti.

Kdo si zvykl na toto vnitřní nazírání, promítá své vidění do obrazu světa. Chápe, že vnější barvy jsou jen vzdálený ohlas vnitřní vroucnosti

a žhavosti, ale že přesto symbolizují a nám připomínají skutečnost ducha. Tak jsou příroda a duch jako dva hlasy, které se navzájem proplétají, podmiňují a přivolávají, aniž by mezi sebou splynuly (M. Blondel). Příroda dává podnět, aby duch se mohl projevit. Duch v přírodě nazírá sebe jako v matném zrcadle.

„Kdo jednou okusil ducha, tomu zhořknou věci tělesné,“ napsal sv. Jan od Kříže. Kdo zažil třeba jen nepatrné záblesky ducha ve zjevení barev nebo v zážitcích zduchovnělých smyslů, je jakoby nový člověk: vidí všechno nově, nazírá hlubší smysl tvorstva.

Jak by se potom nehrozil toho, že mnozí lidé tráví dlouhé hodiny hleděním do neživých barev televize, které jsou jen plochá, uměle vytvořená imitace barvy! Jeho „vnitřní televize“, tak střídma a střízlivá, askezi vykoupená, má hloubkový rozměr, který žádná technika nikdy nebude moci napodobit.

Karel Říha SJ

Blondel se domnívá, že příroda a duch jsou jako dva hlasy, které se navzájem proplétají
(Foto archiv)

Není víry bez služby

Dnešní sekularizovaná a globalizovaná společnost klade před církve mnohé výzvy, na které se církve snaží reagovat také tzv. novou evangelizací. Svým specifickým způsobem k ní mohou přispět i jezuité a jejich spolupracovníci, sdílející ignaciánskou spiritualitu. Základem jejich přístupu je zkušenost, že Bůh je přítomný a činný ve všech věcech, i tam, kde bychom ho nečekali. Nejen o tom je i následující rozhovor s americkým jezuitou Geraldem Blasczczakem, sekretářem generálního představeného pro záležitosti víry.

O České republice se říká, že je nejateističtější zemí světa. Zároveň ale mnoho lidí touží po spiritualitě. Jak jste to vnímal, když jste naší zemi navštívili?

Setkal jsem se s doklady nejen silné touhy po duchovnu, ale také identifikace s Kristem a katolickou církví jako se způsobem, jak na tuto touhu odpovědět. Během rozhovorů jsem se někdy s úžasem dozvídal, jakými způsoby si lidé víru uchovali anebo ji znovu objevili. Hluboce na mne zapůsobila i zbožnost mladých lidí a jejich aktivní účast na bohoslužbách.

V čem vidíte hlavní výzvy, před které je církev postavena v Roce víry a ve snaze odpovědět na volání po nové evangelizaci?

Každá země má specifické problémy, ale existují i výzvy vlastní celé naší stále více globalizované kultuře. Když před několika lety náš generální představený Adolfo Nicolás promlouval k představitelům jezuitských univerzit, upozorňoval na „globalizaci povrchnosti“. Všimá si, že lidé jsou dnes vystaveni „závratnému pluralizmu voleb, hodnot a životních vizí“ a často sklouzávají k „líné povrchnosti relativizmu“, anebo zase k „fundamentalizmu či fanatismu a všem těm únikům od přemýšlení, které pak způsobí tolik utrpení“.

Stále více lidí je konfrontováno s náboženským pluralizmem. Zatímco jedni ho nadšeně přijímají, jiní jsou zmateni, či dokonce se cítí ohroženi. Nicolás si všimá i vlivu „nového agresivního ateizmu“, který se staví proti všem formám náboženství a nenachází žádné řešení pro dichotomii mezi rozumem a vírou, vědou a náboženstvím, lidskou svobodou a příslušností k nějakému náboženství.

Velmi zavádějící je způsob chápání náboženství jako terapeuticky zaměřeného systému praktik a přesvědčení, který má přispět k mému osobnímu uspokojení. Podle tohoto konzumního modelu na mne náboženství neklade žádné nároky, nevytrhává mě z mé zóny komfortu. Má mi zabezpečit jednoduché a pohodlné společenské vztahy. Nevolá mě k zodpovědnosti za potřebné. Pojímáno je jako ekvivalent jakékoliv jiné dobrovolné životní volby, a ne jako vztah s Bohem, který udává směr mému životu a vyzývá mě ke spolupráci způsobem, který bude nesmírně naplňující, přestože mě bude stát mé vlastní plány.

Mnoha lidem se církev zdá nedůvěryhodná nebo nepotřebná. Co jsou podle vás hlavní důvody?

Mnozí věří, že mohou být duchovními, ale ne náboženskými, že jejich duchovní cesta nepotřebuje oporu ve společenství, obecně přijímanou moudrost, možnost vzájemně se formovat, nebo dokonce odříkání života ve společenství.

Někteří mají hlad po duchovnu, dokonce je přitahuje Ježíš a jeho poselství, ale odrazuje je přílišná pozornost věnovaná liturgickým předpisům a pouze malý zájem o slavení liturgie, která by byla důstojná a zároveň přístupná a vhodně „inkulturovaná“ danému společenství. Nepřípravená kázání, která se nedotýkají dnešních problémů, je vedou k závěru, že církev jim nemá co nabídnout.

Co skandály církve a otázky spojené se sexuální morálkou či bioetikou?

Pro mnoho lidí představuje vážnou překážku sexuální zneužívání dětí či neochota církve vyhovět standardům finanční transparentnosti. Zdá se jim, že způsob, jakým církev jedná s dalšími subjekty, svědčí o autokratickém přístupu. Často neobstojí argumenty, kterými obhájuje zákaz svěcení žen nebo svůj postoj k rozvodu, umělému oplodnění či homosexualitě.

Musíme připustit, že ke ztrátě důvěryhodnosti církve přispěl každý z nás, a to skandálním způsobem, jakým se chováme jeden k druhému. Ve své poslední homilii, na Popeleční středu, nás papež Benedikt XVI. vybízel, abychom se zamysleli nad tím, jak je tvář církve, kterou vyjevujeme svým svědectvím o víře a křesťanském životě, někdy hyzděna hříchy proti jednotě církve a individualizmem. Jejich překonání „je pokorným a cenným znamením pro ty, kteří jsou víře vzdáleni anebo jsou k ní lhostejní“.

V čem je nová evangelizace „nová“?

Evangelizace zdaleka není „nové“ téma. V poslední době papežové usilovali o obnovené, novou energií naplněné hlásání evangelia. Benedikt XVI. se zvláště zaměřil na úpadek víry a náboženství v zemích, které byly tradičně křesťanské. To, co je nové, je intenzivní pozornost věnovaná sdílení naší víry, a to způsobem, který bude autentický a zároveň se přizpůsobí situacím, ve kterých je víra hlášána.

Jaký by mohl být specifický jezuitský přístup k nové evangelizaci?

Všichni jsme povoláni k tomu, abychom se podíleli na jednom poslání, které nám svěřil Bůh – zvěstovat spasitelské dílo Boží a zvát i ostatní k tomu, aby se Ježíšovým duchem nechali přivést k autentickému životu s Bohem, ve společenství s lidskou rodinou a ve službě této rodině.

Ústředním bodem ignaciánské tradice je zkušenost, že Bůh je přítomen a působí ve všech věcech a v životech všech lidí. Při svém vystoupení na synodě o nové evangelizaci 10. října 2012 to Adolfo Nicolás vyjádřil takto: „Bůh je přítomný a činný v každém lidském společenství, i tehdy, když hned nevidíme, jak se jeho přítomnost projevuje.“ Nicolás nás proto nabádá: „Naslouchejme s větší pozorností a nesmírnou pokorou, abychom zaslechli hlas Pána tam, kde bychom ho nečekali.“

Duch svatý je činný i tam, kde se o křesťanské víře neví nic či kde je odmítána. Naší povinností je pomáhat identifikovat tajemné působení Boží a stavět na tom, co je již přítomno. To vyžaduje mimořádnou citlivost a úctu k osobitosti každého jedince a k tajemnému způsobu, jakým s ním Bůh jedná.

Odkud se musí brát ona pokora, o které generál Nicolás mluví?

Úcta a pokora při evangelizaci vycházejí z vědomí, jak omezené je naše porozumění Božím tajemství. Chceme-li být evangelizátory, není nic důležitějšího, než abychom se sami nechali proměňovat Duchem svatým, aby naše životy, stále více utvářené po vzoru života Kristova, vydávaly svědectví o odpuštění, které Bůh nabízí v Kristu. V jádru našeho evangelijního poslání musí vždy stát Kristus ubohý a pokorný, o kterém kážeme, jehož slavíme, o kterém svědčíme svými životy, jak jednotlivě, tak ve společenství.

Pro jezuitu je evangelizace vždy zasazena do konkrétní společenské reality. Tam, kde vládne napětí vůči církvi a její hierarchii, bude naší povinností „vytvářet mosty a v církvi sami těmito mosty být, zvláště v lokálních církvích, které trpí polarizací a nejednotností,“ připomněl otec generál na setkání prokurátorů v Nairobi.

Mohou se na jezuitském způsobu evangelizace podílet i laici? Jakým způsobem?

Evangelizace je poslání, které náleží celému Božímu lidu, a kvůli své dynamice, kreativité a šíří je závislé na spolupráci všech mužů a žen. Vyžaduje si pluralitu darů, zkušeností a pohledů.

Ignaciánský způsob evangelizace vychází ze skutečnosti, že každé setkání s Bohem, kterého zjevuje Ježíš Kristus, musí vést k jednání ve prospěch obětí nespravedlnosti, chudoby nebo marginalizace. Jezuitská evangelizace se nikdy nespokojí s krásnou liturgií, působivým kázáním a intenzivním osobním duchovním životem, jakkoliv jsou nezbytné pro život z víry. Víra, která neústí ve službu podobnou službě Kristově, však není schopna hlásat Boha Ježíše Krista.

Co se očekává od jezuitů a těch, kteří spolupracují na jejich poslání a sdílejí jejich ducha, nejjasněji vyjádřil Benedikt XVI. ve své promluvě na 35. generální kongregaci (21. února 2008). Církev podle něj naléhavě potřebuje lidi s pevnou a hlubokou vírou, seriózní kulturou a ryzím lidským a sociálním cítěním, kteří by věnovali celý svůj život tomu, aby přispěli k pochopení, že mezi vírou a rozumem, evangelním duchem, touhou po spravedlnosti a úsilím o mír existuje hluboká harmonie. Pouze tak bude možné, aby Pánovu pravou tvář poznali mnozí, pro něž je dosud skrytá či nepoznatelná.

Připravila Lenka Češková

P. Gerald R. Blaszczak SJ pochází ze Spojených států amerických, ale jeho kořeny sahají do Polska. Působil jako misionář v Keni, viceprezident Fordhamské univerzity v New Yorku a viceprezident pro misie a identitu na Fairfieldské univerzitě. Roku 2011 ho generální představený Adolfo Nicolás povolal do Říma na nově vytvořený post sekretáře pro záležitosti víry. Věnuje se vztahům mezi rozumem a vírou, církví a společností i Tovaryštvem a dalšími subjekty v církvi. Koordinuje sekretariát pro mezináboženský dialog. Spolupracuje s konferencemi jezuitských provinciálů v otázkách ignaciánské spirituality a pastorače. V listopadu loňského roku navštívil Českou republiku.

P. Antonín Vedral SJ

27. 12. 1934–9. 2. 2013

Narodil se v Praze. V letech 1947 až 1949 studoval na jezuitském gymnáziu v Bohosudově a 14. srpna 1949 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě. Po násilném rozpuštění řádu v dubnu 1950 se začal učit nástrojářem. První sliby složil tajně 15. srpna 1951 v klášteře školských sester de Notre Dame v Praze-Krči.

V letech 1951–1954 dokončil středoškolská studia, dále studoval na Vysoké škole ruského jazyka a literatury v Praze, studia dokončil v roce 1958. Během základní vojenské služby byl v roce 1960 zatčen a strávil téměř čtyři měsíce ve vyšetřovací vazbě. Po propuštění a dokončení vojenské služby byl zaměstnancem podniku PAL Kbely.

V roce 1967 nastoupil do kněžského semináře v Litoměřicích a po čtyřech letech přijal z rukou biskupa Františka Tomáška kněžské svěcení. Kněžskou službu začal jako kaplan v Chebu, v roce 1973 byl přeložen do Jindřichovic v Krušných horách, kde působil až do začátku devadesátých let. Slavné sliby složil 22. dubna 1975 v Brně. V letech 1992–1995 byl superiorem komunity Tovaryšstva Ježíšova v Praze a rektorem kostela

sv. Ignáce. V následujícím období působil na Velehradě, Svatém Hostýně a v Olomouci. Od roku 2004 byl sekretářem českého provinciála Františka Hylmara.

I v době nemoci, která se u něho začala projevovat v roce 2010, si zachovával duchovní svěžest, která mu umožňovala koncelebrovat a příležitostně zpovídat a dovolila mu dozrát k posledním týdnům utrpení na nemocničním lůžku.

Zemřel v sobotu 9. února ve věku 78 let v nemocnici Milosrdných sester Karla Boromejského v Praze Pod Petřínem. Poslední rozloučení se konalo při bohoslužbě v pondělí 18. února v 10.30 hod. v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí v Praze.

Paměti kněze v odboji

Hugo Vaníček

Duch a síla. Příspěvek k dějinám zahraničního odboje

(Ed. Jiří Plachý)

Praha, Academia 2012. 317 s.

ISBN 978-80-200-2124-3

Během druhé světové války se odboje v řadách zahraničního československého vojska zúčastnilo i několik desítek duchovních – kněží a řeholníků. Jedním z prvních, kdo se do armády přihlásili, byl jezuita Hugo Vaníček, jehož memoáry k vydání v nakladatelství Academia připravil historik Jiří Plachý.

Páter Vaníček (1906–1995) vstoupil do jezuitského řádu v roce 1923, na kněze byl vysvěcen roku 1936 a po

německé okupaci Československa se nejprve v Anglii připravoval na cestu do misí v africké Severní Rhodesii. Po vypuknutí druhé světové války se ale na podzim 1939 přihlásil do vznikající zahraniční armády ve Francii, podílel se na ustanovování duchovní správy v armádě a prožil s vojáky celou válku, převážně v Anglii. Po válce ve službách armády zůstal a stal se vojákem z povolání (proto z jezuitského řádu vystoupil). Po komunistickém převratu byl z armády propuštěn, několik let byl internován a nakonec působil jako kněz nejprve v Roudnici nad Labem a za normalizace v Libčicích nad Vltavou. In memoriam byl roku 1995 jmenován generálmajorem Armády ČR.

Jako jediný z duchovních v zahraničním odboji sepsal páter Vaníček vzpomínky na své válečné působení. Přinášejí nezvyklé a zajímavé svědectví o roli kněze v československé armádě. Jednak ukazují jeho odhodlání přispět k osvobození vlasti (dvakrát byl na frontě), ale také neskrývají paradoxní postavení kněze v prostředí, které se k víře stavělo převážně odmítavě. Hledání smyslu duchovní služby v nenáboženském prostředí je na tomto svědectví nejcennější.

Petr Havlíček SJ

Anotace

Hugo Rahner SJ

Ignác z Loyoly a dějinné pozadí jeho spirituality

Refugium Velehrad-Roma s.r.o., Olomouc 2012
ISBN 978-80-7412-119-7

Církevní historik a velký znalec ignaciánské spirituality, bratr mnohem slavnějšího teologa Karla Rahnera (také jezuity), se ve své knize zamýšlí, způsobem volně pojatých esejů, nad charizmatem zakladatele jezuitského řádu. Vysvětluje, jaký je rozdíl mezi mnichem a jezuitou, anebo proč jsou jezuité vždy obtížně začlenitelní do struktur svých diecézí. Zajímavé pasáže porovnávající Origena s Ignácem nebo Ignáce s Františkem z Assisi se staly již klasickými texty v učebnicích dějin spirituality. Zásluhou olomouckého nakladatelství je tato inspirativní publikace nyní přístupná i českému čtenáři.

Silvano Fausti SJ

Konec času. Lectio divina nad Prvním listem Soluňanům

Nakladatelství Paulínky, Praha 2011
ISBN 978-80-7450-036-7

Knihla nabízí meditaci stále aktuálního, pravděpodobně nejstaršího spisu Nového zákona, jenž dává křesťanům každé doby hluboké odpovědi na zásadní otázky po smyslu času a dějin, života i smrti. První list Soluňanům se zamýšlí nad tím, že život i dějiny spějí ke svému cíli, završení a naplnění v Bohu. Poselství původně určené soluňským věřícím je stále aktuální a nepřestává inspirovat i dnešní křesťany, kteří s nadějí očekávají druhý Kristův příchod. Útlá publikace není odbornou studií, ale pozváním k osobní meditaci, reflexi nad vírou a prohloubení duchovního života.

Zprávy

Praha

■ Novým provinciálem České provincie Tovaryšstva Ježíšova se od neděle 3. února stal Josef Stuchlý SJ, psycholog a strojní inženýr, který prošel řeholní formací v Polsku, Anglii, Irsku a Spojených státech, někdejší kaplan pro vysokoškoláky v Brně a rektor tamního kostela Nanebevzetí Panny Marie. Jezuité, jejich spolupracovníci a příznivci i další věřící tuto událost oslavili mší svatou v 9 hodin v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí v Praze. Při mši, které se zúčastnil také provinciál slovenské provincie Peter Bujko SJ, společně prosili za nového představeného české provincie i za celé Tovaryšstvo. Josef Stuchlý převzal úřad provinciála po dosavadním představeném Františku Hylmarovi, který stál v čele provincie od 16. května 2004 po celkem tři funkční období. Josefa Stuchlého jmenoval do této funkce generál jezuitského řádu Adolfo Nicolás již v polovině října loňského roku. Představení provincií Tovaryšstva Ježíšova jsou do své funkce jmenováni na tři roky; zpravidla ji zastávají dvě funkční období.

■ Za obětavou službu nemocným a dalším potřebným ocenil řád milosrdných bratří na sklonku loňského

roku jezuitu P. Františka Líznu. „Cenu Celestýna Opitze za vzor v péči o nemocné a potřebné“ obdržel na svátek sv. Františka Xaverského v pondělí 3. prosince 2012. Slavnostní předání 3. ročníku ceny se uskutečnilo v kostele sv. Šimona a Judy u Nemocnice Na Františku v Praze, někdejší nemocnici milosrdných bratří, kde v roce 1847 provedl lékař a milosrdný bratr Celestýn Opitz první operaci v narkóze v Evropě. Cenu Celestýna Opitze již třetím rokem udílí Hospitálský řád sv. Jana z Boha – milosrdní bratři. Udělována je osobnostem, které si za svou příkladnou a obětavou prací s nemocnými zaslouží pozornost a uznání. Laureáty vybírá odborná komise z řad milosrdných bratří a jejich spolupracovníků. „Do ústavu na Velehradě nazvaného *Vincentinum* jsem nastoupil jako pomocný ošetřovatel v roce 1968 a působil jsem tam mezi tělesně a mentálně postiženými,“ vzpomíná Lízna v rozhovoru pro *Jesuit.cz*. Později působil i v domově důchodců v Černé Hoře, kde sloužil lidem se sklerózou multiplex. Po roce 1990 se pak věnoval dalším potřebným, vězňům a bezdomovcům.

■ V sobotu 9. února ve věku 78 let v nemocnici Milosrdných sester Kar-

la Boromejského v Praze Pod Petřínem navždy odešel jezuitský kněz a člen pražské řeholní komunity Antonín Vedral. Poslední rozloučení se konalo při mši svaté v pondělí 18. února v 10.30 hod. v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí v Praze. Předsedal jí nový provinciál Josef Stuchlý, kazatelem byl provinciál bývalý, František Hylmar. Po bohoslužbě bylo tělo zesnulého uloženo v řádomém hrobě na bubenečském hřbitově.

■ Režisér Otakáro Maria Schmidt dokončil další z řady svých poetických filmů, vykreslujících portréty významných českých světců. Po sv. Janu Nepomuckém a sv. Vojtěchovi je nejnovější dokument věnován svatým Cyrilu a Metoději. V úloze průvodce a jednoho z věrozvěstů se představí jezuita Miroslav Herold. Při příležitosti letošních oslav 1150. výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu připravil Otakáro Maria Schmidt společně s Janou Kristinou Studničkovou pro diváky České televize dokument věnovaný této dvojici slovanských věrozvěstů. Dokumentární film s hrannými prvky „Cyril a Metoděj. Dědictví otců a matek zachovej nám, Pane!“ vykresluje život, dílo a odkaz svatých Cyrila a Metoděje. Prostřednictvím historických faktů detailně seznamuje se životem a učením obou věrozvěstů a ozřejmuje způsob a hlavní smysl jejich misie mezi Slovy. Bra-

try sleduje od jejich dětství v Soluni přes příchod na Velkou Moravu a cestu do Itálie až po pastýřské působení na Moravě.

■ Během druhého adventního víkendu 8.–9. prosince se již podruhé v rámci projektu „Živé kameny“ otevřely brány pražského kostela Nejsvětějšího Salvátora pro turisty a veřejnost. Komentované prohlídky se v sobotu i v neděli zaměřily na symboliku a teologický význam uměleckých děl chrámu a návštěvníkům skrze krásu umění poodhalily krásu víry. Zejména v neděli nabídku využilo mnoho zájemců o sakrální umění, a to jak z řad věřících, tak i nevěřících. Chrámem je provedla skupina mladých lidí, která tvoří součást mezinárodní komunity *Living Stones* (Živé kameny), působící ve spolupráci s italskými jezuity.

Velehrad

■ Už druhým setkáním ve velehradském domě Cyrila a Metoděje ve dnech 10.–12. února pokračovala iniciativa zástupců nastupující generace teologů nazvaná „Velehradské dialogy“. Odborného semináře, který se věnoval kulturním a ekologickým výzvám křesťanské teologie, se zúčastnili studenti doktorských studijních programů z České republiky i ze Slovenska. Kromě zástupců všech tří českých římskokatolických teologických fakult v Praze, Českých Budějovicích a Olomouci se na Velehradě k přednáškám a workshopům

sešli mladí teologové, kteří studují též na pražské evangelické a husitské bohoslovecké fakultě a rovněž doktorandi z řeckokatolické teologické fakulty z Prešova.

Brno

■ V úterý 22. ledna se ve Sněmovním sále na Nové radnici v Brně uskutečnil slavnostní ceremoniál udílení Cen města Brna pro rok 2012. Laureátem ceny v kategorii žurnalistika a publicistika se stal dlouholetý vedoucí české sekce Vatikánského rozhlasu, publicista, překladatel a brněnský rodák Josef Koláček SJ. Cena města Brna se každoročně uděluje za činnost nebo dílo, které významně obohatily některou oblast či více oblastí veřejného života, jako je například technický pokrok, přírodní vědy, sport, literární činnost či výchova a vzdělávání, a přispěly tak k posílení dobrého jména jihomoravské metropole. Na udělení ceny za rok 2012 navrhla Rada města Brna 28. listopadu 2012 čtrnáct osobností ve třinácti oblastech. Nominace schválili brněnští zastupitelé 11. prosince 2012. Cenu města Brna převzal Josef Koláček SJ z rukou primátora města Romana Onderky, který jménem občanů města Brna vyjádřil všem laureátům vděčnost, úctu a respekt.

Klatovy

■ Občanské sdružení Bartolomeo ve spolupráci s Městskou knihovnou Klatovy a občanským sdružením Klatovské katakomby uspořádalo

přednášku kunsthistoričky Petronily Čemus na téma *Bohemia Jesuitica*. Akce se konala ve čtvrtek 10. ledna 2013 v 17 hod. ve společenském sále Městské knihovny Klatovy. Pečlivá editorka dvoudílné publikace *Bohemia Jesuitica 1556–2006*, která se na svých 1412 stranách snaží vyrovnat s více než 450 let trvajícím působením řádu na našem území, se snažila vyvrátit několik zažitých mýtů o jezuitech.

Ružomberok

■ V červenci se v Brazílii uskuteční Světový den mládeže a v souvislosti s ním také jezuitský program *Magis*. Pro ty, kdo nebudou moci do Brazílie jet, připravuje slovenská provincie jezuitského řádu společně se sestrami *Congregatio Jesu* a ve spolupráci s jezuitou z Maďarska a Čech podobné setkání mládeže – Středoevropský *Magis Central Europe MAG+S 2013 (CE MAG+S 2013)*. Konat se bude 20. až 28. července na různých místech Slovenska a Maďarska a završen bude setkáním mládeže v Ružomberku.

Vatikan

■ Krátce po veřejné konzistoři kardinálů, na které papež Benedikt XVI. oznámil, že 28. února se vzdá úřadu Petrova nástupce, svolal tiskový mluvčí Svatého stolce P. Federico Lombardi SJ mimořádnou tiskovou konferenci. Při té příležitosti mimo jiné prohlásil, že papeže k tomuto kroku přiměly „okolnosti dnešního

světa, jež jsou ve srovnání s dřívějším obzvláště náročné vzhledem k rychlosti a kvantitě událostí, které se objevují, a vyžadují tudíž asi více sil než v minulosti“. Tedy sil, kterých se papeži už v posledních měsících nedostává. Jak upozornil mluvčí, již dříve Benedikt XVI. prohlásil: „Když si papež jasně uvědomí, že už není s to tělesně, duševně a duchovně vykonávat svěřený úřad, pak má právo a za určitých okolností i povinnost odstoupit.“

K celé události se vyjádřil i generální představený jezuitského řádu P. Adolfo Nicolás SJ. Ve svém listu připomněl povzbuzující setkání s Benediktem XVI. během 35. generální kongregace. Vyjádřil také obdiv k duchovní svobodě Benedikta XVI. a hlubokou vděčnost za jeho důvěru a inspiraci, které jezuitům poskytl během svého pontifikátu.

■ Ředitel Vatikánské observatoře José Gabriel Funes SJ se rozhodl uklidnit ty, kteří se obávali, že 21. prosince 2012 nastane konec světa. V článku pro list *L'Osservatore Romano* jezuitský vědec napsal, že proroctví založené na výkladu mayského kalendáře se neopírá o žádné vědecké důkazy. Proroctví o blížícím se konci světa byla založena na mayském kalendáři a jeho výkladu. Prastarý kalendář začíná v roce 3114 před Kristem a končí datem 21. prosince 2012. Podle některých interpretací toto datum přinese zá-

nik tohoto světa. „Nemá vůbec žádný smysl mluvit o vědeckém základu těchto předpovědí,“ uvedl Funes. Zvěsti o konci světa jsou podle něho jen pseudopředpovědi a nikdo soudný by se jimi neměl nechat znepokojovat. Věřícím křesťanům navíc připomněl, že jejich víra znamená také doufat, že smrti nic nekončí.

Řím

■ V rámci každoročního silvestrovského setkání komunity Taizé, které letos ve dnech 28. prosince 2012 až 2. ledna 2013 hostila italská metropole Řím, se tentokrát prezentoval také mezinárodní jezuitský projekt „Živé kameny“. Jeho mladí dobrovolníci nabídli tisícům účastníků setkání netradiční komentované prohlídky významných římských památek. Projekt se uskutečnil v celkem jedenácti památkách v centru Říma. Jeho jádro tvořily prohlídky velmi frekventovaných barokních jezuitských chrámů. Provázelo se také v raně křesťanských a středověkých chrámech.

Jeruzalém

■ Cestovní kancelář Křížek ve spolupráci s Akademickou farností Praha uspořádala duchovní cestu do Izraele, kterou od 2. do 11. února doprovázel P. Jan Regner SJ. Akce se zúčastnilo 20 účastníků. Cesta nepočítala v úspěchaných návštěvách jednoho místa za druhým, ale v pozvolném pronikání do biblické krajiny a s ní i do geografie cesty Boha s člověkem.

Innsbruck

■ V neděli 24. února zemřel 88letý jezuitský kněz a univerzitní profesor Vladimír Richter. Poslední rozloučení se konalo v pátek 1. března při odpolední bohoslužbě v řádovém

innsbruckém chrámu. Po bohoslužbě bylo jeho tělo uloženo v kryptě kostela.

Více o P. Vladimírovi uvedeme v příštím čísle Jezuitů.

Jubilea

P. Richard Čemus	Řím	29. 5.	25 let kněžství
P. Josef Blaha	Praha	29. 6.	25 let kněžství
P. František Lízna	Vyšehorky	28. 4.	45 let v Tovaryšstvu
P. Josef Blaha	Praha	5. 4.	30 let v Tovaryšstvu
P. Karel Říha	Hostýn	11. 5.	90 let
P. Ludvík Armbruster	Praha	16. 5.	85 let
P. Robert Kunert	Olomouc	29. 4.	80 let
P. Antonín Krejčířík	Velehrad	28. 6.	80 let
P. Jiří Kovář	Český Těšín	6. 4.	55 let
P. Miroslav Herold	Brno	10. 4.	35 let
S. Mateusz Janyga	Olomouc	14. 5.	35 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 28. listopadu 2012 do 27. února 2013

Ing. Eliška Machová, Teplice; RNDr. Anna Sekaninová, Brno; Miroslav Jirů, Brno; Dr. Antonín Čech, Zlín; ThDr. Jiří Majkov, Loket; František Hradil; Miloslav Veselý, Perná; Otto Dlabola; Jaromíra Matysková, Opava; Milan Caletka, Brumov; Ing. Ludvík Rušar, Pacov; Helena Dobrovolná, Brno; Marie Blahová, Praha; Jiří Bumbálek; František Kovařík, Dlouhá Loučka; Karel Palata, Kelč; Marcela Ryzová; Stanislav Hanák, Nezamyslice u Prostějova; Jarmila Čevelčíková; Jana Sniehoffová, Rychaltice; Mgr. Lukáš Kopecký, Klatovy; PhDr. Ivan Kania, Brno; Jarmila Langová, Praha; Karel Čevelík; Ing. Václav Vinš, Praha; JUDr. Josef Slanina; Mgr. Gerik Císař, Černošice; PhDr. Vlasta Černá; MUDr. Jaroslav Unka; MUDr. Alois Krobot Ph.D., Napajedla; Jiří Bouška, Praha; Otílie Špottová, Český Těšín; Miroslava Vachová; Petr Doležal; Sestry Římské unie řádu Sv. Voršily, Jiřetín pod Jedlovou; Bohumila Šuláková, Frýdek-Místek; Marie Nováková; Prof. Jiří Komrská, Brno; Jiří Hájek, Stříbro; Marta Hučínová, Praha; Ladislav Marek; Karel Polášek, Ostrava; Marie Hudíková, Praha; Marie Hrunková, Praha; Bohuslava Pavlů, Brno; Jan Flodr; Jitka Rambousková, Spálov; František Blaha, Hluk; Josef Černý, Praha; Ladislava Vavřínová, Týnec nad Labem; Jan Stejskal, Brno; Ing. Vojtěch Tomeček, Vnorovy; Ludmila Krušinová; Zdeněk Praizler, Kladno; František Blaha, Dolní Bojanovice; Libor Vašek; Josef Mléčka, Ostrožská Nová Ves; Zdeňka Hlaváčová; pí Nebřanská; Česká provincie SSJ, Olomouc-Hodolany; Marie Vlachová; Zdena Navrátilová, Bludov; RNDr. Věra Mášková, Praha; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Ing. Petr F. Durna, Brno; Marie Skládalová, Uherské Hradiště; Hana Šimková, Praha; Alois Andryšek, Praha; Josef Loub; Anna Kubíková, Tvrdonice.

Všem dárcům upřímně děkujeme